

Modul 3 – Dirigenten som pedagog

Av Torild Rosenvinge

© Torild Rosenvinge 2016

All sitering av teksten skal krediteres forfatteren.

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
Visjoner og mål	2
Musikkens grunnelementer	3
<i>Oppvarmingsøvelser</i>	3
Undervisning, læring og mestring i korps	3
<i>Bygge musikanter</i>	4
<i>Kvalitet fra første dag</i>	4
<i>Tilpasset opplæring</i>	5
<i>Diagnoser</i>	6
Kommunikasjon og sosialt engasjement	6
<i>Torilds 11 regler for engasjement og kommunikasjon</i>	7
Gode råd for øvingssituasjonen	8
Telemarksforskning	9

Innledning

Skolekorpsdirigenten har en krevende og givende jobb. Det kan kjennes utfordrende å hele tiden rekruttere og beholde barn og ungdom i korps, men det ligger mye egenutvikling for dirigenten i å forsøke å lykkes. Som dirigent kan du bidra til å gi musikantene opplevelser som setter spor for resten av livet.

Dirigentens holdninger til yrket er avgjørende for resultatet. Det kan ikke bli faglig kvalitet uten engasjement, uansett hvor godt kvalifisert dirigenten ellers måtte være. Engasjementet og holdningene smitter over på musikanter og foreldre, og avgjør i stor grad om du lykkes. Skolekorpsdirigenten må derfor ha lidenskap for korps, kjærlighet til musikantene og være faglig sterk.

Barn og ungdom som blir sett og tatt på alvor i korpset, trives og blomstrer. Hvis du som dirigent lykkes med dette, er det stor mulighet for at de utvikler seg som musikanter og fortsetter i korpset. Bygg en relasjon til ungdommene i korpset, snakk *med* dem – ikke *til* dem. Vær nysgjerrig på hvem de er, og benytt pauser og andre anledninger til å bli kjent med dem. Det er deres korps, og de må føle at de er med på å sette sitt preg på aktiviteten. Da vil de også føle et sterkere eierskap til korpset. Husk at du er der for dem, ikke de for deg.

Mange dirigenter har selv vært skolekorpsmusikanter. Forsøk å huske hvordan det var i korpset da du var liten. Hva var bra og hva var mindre bra for deg? Hva har skolekorpsperioden i ettertid betydd for deg som musikanter og menneske? Denne innsikten kan du bruke til å skape det korpset for dine musikanter som du kanskje ønsket deg selv da du spilte i skolekorpset.

Visjoner og mål

Har korpset satt seg noen mål for fremtiden? Finnes det en handlingsplan eller femårsplan for korpset? Ta i så fall utgangspunkt i disse når du setter opp din egen langtidsplan og målsetninger. Husk allikevel at det ikke alltid foreligger planer, og at styret kanskje ikke er motivert for å jobbe på den måten. Uansett bør du etablere en drøm for deg selv med hva du vil oppnå med korpset, enten i tråd med korpsets allerede definerte mål, eller i tråd med mål som burde vært satt. Se for deg hvordan korpset skal se og høres ut om tre år og om fem år. Ikke tenk for smått. Du kan bli overrasket over hva som er mulig.

Du må konkretisere drømmen i kortsiktige og langsiktige mål, og så tenke ut hva som må gjøres for at du skal nå disse målene. Målene må handle om generell vekst (rekruttere og beholde) og ikke minst musikalsk utvikling. Det er lurt å involvere musikanter og foreldre i målsettingsarbeidet, eller i det minste dele drømmen din med noen. Husk allikevel at det ikke passer for alle i miljøet å drive med langsiktig planlegging, men dette må ikke hindre deg i å sette mål for *ditt* arbeid.

Skolekorpset er et veksthus for morgendagens musikere, både for de som skal bli profesjonelle, og ikke minst for alle dem som skal ha musikk som hobby livet ut. Valg av repertoar er ditt viktigste verktøy for å utvikle korpset musikalsk. Velg innøvningsmetoder i forhold til repertoaret og de musikantene du har i gruppen. Du bør legge opp til en jevn progresjon gjennom hele året, slik at musikantene stadig merker utvikling. Husk at korpset er

til for musikantene og ikke for publikum. Velg derfor repertoar ut fra et pedagogisk perspektiv og ikke for å tilfredsstille foreldrene.

Musikkens grunnelementer

Musikalsk utvikling og progresjon handler i korte trekk om å utvikle korpsets evne til å mestre musikkens grunnelementer:

- Rytme
- Melodi
- Harmoni
- Form

Rytme og artikulasjon: Det er enklest å bruke det rytmiske som utgangspunkt for å tenke progresjon, i alle fall til å begynne med. Gjør korpset trygge på stadig nye rytmiske mønstre, og vær ikke redd for å velge repertoar med skjeve taktarter eller mye synkoper. I denne sammenheng er det også viktig å innarbeide mest mulig korrekt artikulasjon fra starten av innøvningsprosessen. Feil innøvd artikulasjon er veldig vanskelig å endre.

Melodi: Velg repertoar som inneholder et godt melodimateriale, og jobb med frasering, pusteteknikk, artikulasjon og klang. Sørg for at slagverkerne også får en naturlig plass når du jobber med frasering og oppbygning av melodimaterialet.

Harmoni: I valg av repertoar bør du se etter musikk som ivaretar ulike harmoniske elementer. Det er viktig at du er bevisst hvilket repertoar du velger ut fra hvor langt korpset er kommet. Du kan starte med unisone melodier, gå over til enkle harmoniserte melodier, deretter musikk med melodi, én motstemme og akkorder, og etterhvert musikk med mer uavhengige stemmer både rytmisk, harmonisk og stemmeføringsmessig. Jobb samtidig med å få musikantene til å lytte på hverandre, og gjør dem bevisst klang, balanse og intonasjon. Da er mulighetene store for at korpset stadig låter renere og vakrere.

Form: Bevisstgjør musikantene på musikkens form. Det kan være moro for dem å gjenkjenne ulike musikalske former. God formforståelse vil lette innøving av nytt repertoar og gjøre musikantene bedre i stand til å orientere seg i musikken. ABA- og rondoform egner seg spesielt godt i begynnelsen.

Oppvarmingsøvelser

Bruk gjerne oppvarmingsøvelsene til å bevisstgjøre musikantene ytterligere på det du til enhver tid jobber med. Det finnes mye bra stoff å få kjøpt, men du kan gjerne lage dine egne unisone øvelser skreddersydd korpset og dine fokusområder.

Se for øvrig modul 3 om repertoararbeid.

Undervisning, læring og mestring i korps

Suksess kommer ikke av seg selv, og hver øvelse må derfor forberedes godt. Sørg for at du er opplagt og motivert, og ha en plan for både øvelsen og øveperioden som gjør at øvelsene

kjennes meningsfulle for musikanten. Da øker forståelsen for at alle må møte opp hver gang for ikke å gå glipp av noe, og fordi de er viktige.

Kvalitet avler stolthet, og stolthet avler rekruttering osv. Det er om å gjøre å komme inn i en god sirkel. Alle musikanter ønsker i utgangspunktet å lære og oppleve utvikling og kvalitet. Det er ingen grunn til å være fornøyd med et noenlunde bra resultat hvis korpset har mulighet til å prestere bedre. Tenk derfor kvalitet i alle ledd:

- Musikalsk kvalitet
- Kvalitet i opplæringen
- Kvalitet på hver eneste øvelse
- God kommunikasjon og informasjon

Bygge musikanter

Musikantene/elevene må oppleve at de får sammenhengende opplæring. Det er derfor viktig at du informerer instrumentallærerne jevnlig om hva korpset jobber med, og hva du ønsker at lærerne skal bidra med på spilletimene. Vær gjerne spesifikk slik at lærerne prioriterer å øve på de riktige tingene. Samtidig er det viktig å ha dialog med lærerne rundt ferdighetsnivået til hver enkelt muskant, slik at dere i størst mulig grad trekker i samme retning. Lærerne kan støtte opp under dirigentens arbeid, men må ta utgangspunkt i hver enkelt elev. Det kan derfor tenkes at dirigenten må justere sine forventninger og sitt opplegg i forhold til de begrensninger og muligheter som finnes i de ulike instrumentgruppene.

Du bør lage planer for hva musikantene skal kunne på hvert utviklingstrinn. Hva skal de lære i løpet av det første året og hva bør de ha lært før de kommer opp i hovedkorpset? Lag planene i samarbeid med lærerne på kulturskolen (evt. korpsets egne instruktører) slik at forventninger er tydelig avklart. Det kan være lurt å definere vanskelighetsgraden på korpsnotene sammen med instrumentallærerne, og diskutere hvilke ferdigheter de krever av musikantene. Da ligger det til rette for at musikanten vil kunne oppleve opplæringen i korpset og på spilletimene som sammenhengende.

Kvalitet fra første dag

Barnets og foreldrenes førsteinntrykk av korpset er svært viktig for hva slags forhold de utvikler til korpset over tid. Derfor må hovedkorpsdirigenten være involvert i aspirantinntaket, og det første møtet med de nye aspirantene må være godt forberedt og profesjonelt gjennomført.

Aspirantkorpsdirigenten bør inneha like god kompetanse som hovedkorpsdirigenten, slik at musikantene får best mulig samspillopplæring fra første dag. Det er ikke slik at musikantene først blir viktige når de er klare for hovedkorpset. Det er i aspirantkorpset grunnlaget legges og holdninger skapes. Kompetansekravet gjelder selvsagt også de instrumentallærerne som benyttes. Disse må være faglig dyktige, men må også ha forståelse for, og være engasjerte i musikantenes korpshverdag. Hvis korpset benytter lærere fra kulturskolen, er det viktig at samarbeidet med kulturskolen er godt.

Tilpasset opplæring

I et skolekorps (hovedkorps) finnes det som regel et stort spenn i alder og nivå. Det kan være krevende å gi de eldste og flinkeste nok utfordringer uten at det går utover mestringsopplevelsen til de ferskeste. Dette blir veldig tydelig i mindre korps, men utfordringen er den samme i et større korps. Samtidig krever de ulike instrumentgruppene i korpset ulikt fokus. Hvordan kan dette løses på en god måte?

Du må kjenne korpset, gruppene og hver enkelt musikanter. Samtidig må du knytte denne kunnskapen til målsettingsarbeidet og hva du ønsker å oppnå på kort og lang sikt. Hva kan korpset i dag, og hvor ønsker vi å være i fremtiden? Hvilke grupper er sterke og svake? Hva kan enkeltmusikanten? Hva er potensialet på kort og lang sikt? Hva slags musikk liker hun? Liker han å eksponere seg, eller er han av den trygghetssøkende typen? Lær så mye du kan om hver enkelt av dine musikanter.

Du må velge et repertoar som passer korpset/gruppene og som gir utfordringer til hver enkelt musikanter. Det er vanskelig å finne et repertoar som treffer alle nivåer i et korps like godt samtidig. Det kan derfor være lurt å legge opp repertoar med litt ulik vanskelighetsgrad. Da vil de eldste muligens oppleve deler av øvelsen som litt for lett. Da kan en løsning være å gi dem ekstra utfordringer i form av et eget ensemble i perioder. Da tåler de å måtte fungere som støttespillere for de yngre musikantene i andre perioder.

Det er ikke alltid at nivå og alder henger sammen, og nivådeling i korps er sjelden vellykket. Det favoriserer de flinke at de får ekstra oppgaver, men samtidig utestenger du de andre. Uansett alder er det viktig at man i løpet av en øvelse opplever mestring, om ikke på alt, så i alle fall på noe. En sammensetning av repertoar med litt variert vanskelighetsgrad er bra for alle, så lenge man passer på at de svakeste får tilpassede stemmer, og de sterkeste får noe å strekke seg etter. De eldste musikantene kan i tillegg få ekstra ansvar for å hjelpe de yngre musikantene, de kan være gruppeledere osv.

Hvordan du velger godt repertoar for ditt korps, og hvordan dette repertoaret skal tilpasses, blir ellers gjennomgått i modul 3.

Overganger mellom korpsets ulike grupper og alderstrinn er alltid en utfordring. Du må ha spesielt fokus på de ferskeste i hovedkorpset slik at disse opplever mestring. En løsning kan være å kun ha dem med på deler av øvelsen i starten, slik at også de eldste blir sett. Eller så kan alle være med på hele øvelsen, hvor første del er tilpasset de yngste og andre del tilpasset de eldste musikantene. Kanskje en frivillig hospiteringsordning i hovedkorpset kan være lurt? De eldste juniorene kan få mulighet til å spille med på første del av hovedkorpsøvelsen i enkelte prosjekter hvis du ser at de trenger litt ekstra utfordringer og det ellers passer inn. Du må ha en tett dialog med instrumentallærerne og styret om dette. De har ofte kunnskap om musikantene som utfyller det du vet, og dette er også en god måte å involvere styret i det musikalske arbeidet.

Ungdom liker å bli sett, og i et korps med mange unge musikanter, kan kanskje et eget samspill for ungdom være viktig. Fra tid til annen kan opplegget ditt være mer differensiert, og kanskje kan ungdommene få et årlig musikkoppdrag som er bare for dem? Dette kan

komme i tillegg til den vanlige korpsaktiviteten eller er noe du gjør i begynnelsen eller slutten av øvelsen.

For øvrig bør ungdommene i skolekorpset få anledning til å delta som aspiranter i det lokale voksenkorpset, i regionkorps og på sommerkurs hvis de ønsker det.

Diagnoser

Har korpset musikanter med en eller flere diagnoser? Dette kan være en utfordring, men kan løses hvis det tas hånd om på riktig måte. Type diagnose, hvilket instrument musikanten spiller, samt musikantens mestringsnivå, påvirker hvilke tiltak situasjonen krever. Uansett må samarbeidet med de foresatte være godt og tett, og det kan være behov for støttekontakt eller ekstra oppfølging fra foresatte. Ikke vær redd for å stille krav til de foresatte dersom du ser spesielle behov. Foresatte kan, evt. i samarbeid med korpsets ledelse, søke hjelp fra kommunen, slik at det blir lettere å tilrettelegge korpstilbudet for musikanten og korpset.

Vi sier ofte at korps er en aktivitet uten reservebank, men skal dette fungere i praksis, stiller det krav til dirigenten, korpset, musikanten med diagnose og dennes foresatte og evt. støtteapparat. Utfordringen må tas på alvor slik at problemstillingen ikke tar for mye fokus og styrer korpset. Dette kan medføre at andre musikanter slutter.

Her følger noen generelle råd:

- Musikanter med diagnoser må ha tett oppfølging. Det er derfor viktig å ha god dialog med de foresatte rundt dette.
- Vurder muligheten for støttekontakt, eller be om at foresatte er tilstede under hele øvelsen.
- Det kan være nødvendig å avgrense oppgavene for den musikanten som har en diagnose. Vedkommende kan for eksempel spille med på noen av stykkene, eller bare på deler av øvelsen.
- Utagerende musikanter er lettere å håndtere i et større korps. Det er ofte bedre selvjustis i en større gruppe, og ikke så lett for utagerende å ta over øvelsen.
- I et lite korps er det ofte helt avgjørende å ha en egen person til å følge opp den aktuelle musikanten. Da kan vedkommende ta han/henne ut av øvelsen hvis det blir for mye uro.
- Barn og unge i autismspektret har det ofte lettere i mindre korps og grupper.
- Styr instrumentvalget.
- Tilpass stemmer.
- Ha fokus på mestring både for musikanten med diagnose og for resten av korpset.

Kommunikasjon og sosialt engasjement

Den viktigste forutsetningen for god kommunikasjon er at du ser hver enkelt musikanter. Uansett størrelse på korpset, består korpset av enkeltmusikanter, og du må interessere deg for hver enkelt av dem.

Vis interesse for og ha respekt for hver enkelt musikanter. Da vil de også respektere deg. Tenk at alle musikantene er like viktige for korpset og for deg som dirigent. Alle presterer ikke like godt i dag, men med din gode veiledning og positive innstilling kan de bli korpsets bærebjelker i morgen. Lær deg navnene på alle musikantene så snart som mulig. Det bør være et mål å kunne alle navn allerede på den andre øvelsen. Det finnes mange ulike teknikker du kan benytte for klare dette. Ikke alle musikanter har like store forutsetninger for musikk. Det er lett å overse de "mindre flinke" og de "beskjedne", men husk at vennskap internt i korpset ikke kjenner slike grenser. Klarer du å bygge korpset sterkt med alle som er der uansett forutsetninger, er det mindre sjanse for å miste noen når motivasjonen innimellom svikter.

Det er viktig å være bevisst på hvordan du ordlegger deg overfor musikantene, og hvordan du omtaler dem overfor de voksne. Dette vil prege hele miljøet rundt korpset. Du er et forbilde for musikantene. De vil bevisst eller ubevisst bli preget av hvordan du snakker. Banning er selvsagt ikke å anbefale, men vær også oppmerksom på at bruk av ironi og sarkasme ikke fungerer, og kan skape usikkerhet hos barn og unge. Hvis du konsekvent velger å se mulighetene i hver musikanter og omtaler dem deretter, vil det prege engasjementet rundt korpset i stor grad, og det vil på sikt også prege din holdning til det du holder på med.

Undervisningsformen kan med fordel være spørrende. La gjerne musikantene komme med svarene. De husker ting bedre når de må tenke selv, og de blir mer engasjerte hvis de må bidra aktivt for å skape et godt resultat. Samtidig må du styre musikantenes medvirkning slik at du ivaretar en god rytme på øvelsen. Hvis du har uromomenter eller musikanter med diagnoser, må du kanskje være tydeligere på at du leder, og åpne mindre for musikantenes egne løsninger. Sett da heller opp et eget møte eller diskuter med et musikanstyre i forkant.

Instruer med korte og presise beskjeder. Bruk enkle begreper og færrest mulige ord. Samtidig kan det være lurt å gradvis ta i bruk musikkuttrykk som en del av kommunikasjonen. Bruk gjerne både det aktuelle uttrykket du vil innarbeide og en kort forklaring hver gang begrepet dukker opp. Da vil begrepene gradvis bli en del av korpsets vokabular.

Vær deg selv og dyrk dine særegenheter. Det er lett å tenke at man må opptre på en bestemt måte for å lykkes. Hvis du er trygg i dirigentrollen, trenger du ikke "spille teater" for at musikantene skal trives.

Torilds 11 regler for engasjement og kommunikasjon

- Dyrk lidenskapen – ta i et tak
- Engasjement kan skapes – begynn med deg selv
- Vær optimist – optimisme er ikke medfødt, det er et valg
- Brenn for musikken – lær deg å like musikken du presenterer for musikantene
- Tenk at alt er mulig – finn riktig løsning for ditt korps
- Ikke vent på at ting skal skje – skap mulighetene selv
- Ta alt i beste mening – ikke gi opp selv om ikke alt går etter planen
- Snakk korpset og musikantene opp

- Finn tegn på at du og korpset er på rett vei, slik at dere sammen kan glede dere over den positive utviklingen.
- La deg inspirere av andre – lytt til god korpsmusikk, gå på konserter med andre skolekorps.
- Din innsats utgjør en forskjell.

Gode råd for øvingssituasjonen

Her følger en del påstander og gode råd som du bør reflektere over. Forskjellige måter å legge opp øvelsen på genererer forskjellige grader av konsentrasjon om musikken. Det er derfor vesentlig at du vet hva du skal gjøre når, og hvilken effekt du ønsker. Målet må være å spille mest mulig og prate minst mulig. Da blir det minst uro og støy og mest musikk.

- *Sørg for en god start på øvelsen.* Sjekk at alt blir rigget og klart til øvelsen skal starte. Alle bør ha faste plasser. Nye noter som skal deles ut i løpet av øvelsen bør ligge klare på stolen til hver enkelt.
- *Start presis.* Begynn med oppvarmingsøvelsene uansett hvem som er til stede. Dette innebærer noe forarbeid, gjerne i samarbeid mellom korpsleder og dirigent, men gevinsten er stor! Her har man spart seg for mye støy og unødvendig "kaos". Dessuten vil det ganske raskt etableres en oppfatning om at man må møte presis for ikke å gå glipp av noe.
- *Faste rutiner.* Korpsøvelsen bør ha et sett med faste rutiner som går igjen fra gang til gang.
 - Presis start. (Se over).
 - Fast tidspunkt for pause.
 - Presis avslutning på øvelsen.
 - Når dirigenten står på podiet har øvelsen begynt, og det er ikke lov å snakke. Når dirigenten løfter armene skal alle være spilleklare. Når dirigenten går ned fra podiet kan musikantene snakke behersket sammen.
- *Musikalsk plan.* Musikantene bør kjenne dirigentens musikalske plan for øvelsen (rekkefølge på stykkene). Spesielt trenger slagverkerne en klar plan for å kunne gjøre klart til hvert enkelt stykke. Skriv gjerne opp på en tavle hva som skal skje i løpet av øvelsen og målet for den aktuelle dagen. Dette kan evt. også deles på Facebook på forhånd.
 - Jobb med den mest krevende musikken i begynnelsen av øvelsen.
 - Alle må ha noe å glede seg til i løpet av øvelsen.
 - Første stykket etter pause må være så fristende at alle kommer på plass presis.
 - Øvelsens siste stykke bør være noe korpset kan godt, og som de fleste liker å spille. Da går musikantene hjem med god-følelsen og kan allerede glede seg til neste øvelse.
- *Plassering av musikantene.*
 - De som spiller samme stemme bør sitte ved siden av hverandre.
 - Flexi-arr: De som spiller samme stemme må sitte i nærheten av hverandre.
 - Plassér de yngste musikantene sammen med en eldre "fadder". Dette vil hjelpe både det sosiale og det musikalske arbeidet.
 - Musikanter som lager støy sammen bør ikke sitte ved siden av hverandre.

- Musikanter som stadig spiller feil, må plasseres slik at det i minst mulig grad påvirker de andre. Dette gjelder spesielt i et mindre korps.
- *Gi musikantene lytteråd*
 - Hvor skal de lytte for å orientere seg?
 - Hva skal de lytte etter?
 - Hvem skal de spille sammen med?
 - Musikanter som ofte spiller feil og som i tillegg spiller sterkt, må få beskjed om å lytte mer til de andre. De må selv oppleve at de er en del av helheten slik at de ikke stikker seg ut.
- *Jobb mest mulig med hele korpset*
 - Unngå terping med enkeltgrupper – lag heller egen gruppeøvelse for disse.
 - De eldste kan brukes som gruppeledere og ta hånd om gruppen i 10-15 minutter.
- *Evaluer deg selv*
 - Lær av dine egne erfaringer i prøvesituasjonen.
 - Les partituret og finn partier som kan ordne seg i tutti-spill – unngå å terpe disse gruppevis.
- *Hold tempoet og temperaturen oppe*
 - Varier instruksjonen. I blant kan du instruere mens musikantene spiller.
 - Unngå å stoppe for ofte – det genererer ofte uro og støy.
 - Gjør gjerne en gjennomspilling av stykkene selv om det spilles feil.
 - Sørg for god balanse mellom repetisjon og variasjon – veksle på stykkene, og kom gjerne innom et stykke to ganger på øvelsen fremfor å holde på for lenge med det samme.
 - To stykker som har lignende problemstillinger, bør spilles etter hverandre. Da kan du overføre erfaringer fra et stykke til det neste.
 - Noter deg hva som mangler på de forskjellige stykkene rett etter øvelsen, slik at du øver målrettet og effektivt også neste gang. Du trenger for eksempel ikke øve på hele stykket hvis det kun er et lite parti som må øves. Fiks småstedene først og så kan du spille gjennom stykket etterpå.
- Musikantenes medbestemmelse kan være et positivt bidrag til øvelsen, men husk at du er ansvarlig for korpsets musikalske utvikling. Sørg derfor for å skape en god kultur på øvelsen som ivaretar alles interesser.
- Beskjeder må gis på et bestemt sted i øvelsen, og gjerne av korpsets leder.

Telemarksforskning

I 2010 gjennomførte Telemarksforskning et prosjekt hvor man undersøkte hvorfor ungdom slutter i korps. Rapporten konkluderte med ni råd til korpset for å motvirke dette. Dette er kjent stoff for mange, men listen kan likevel være grei å ha som en sjekkliste:

1. Styrk dirigentkompetansen

Jobb kontinuerlig med din egen utvikling. Bare det at du leser denne teksten bidrar til dette.

2. Anerkjenn individuelle behov i korpset

Hvilke tanker og ønsker har ungdommene for korpset sitt? Snakk med dem og lær av dem. Vær åpen for at du kan lære deg å sette pris på en del av den musikken musikantene liker. Til gjengjeld kan du kreve at de skal jobbe med din musikk. Jobb for å gjøre korpset så kvalitetsmessig bra at ungdommene blir stolte av å være en del av det.

3. Sett fokus på talentene

Du har sikkert noen talenter blant ungdommene i korpset ditt. Hvordan kan du tilrettelegge utfordringer spesielt for dem? Kan noen av dem få solistiske utfordringer, enten mindre solopartier i et stykke eller kanskje være solist på et helt stykke?

4. Styrk individuell opplæring

Det er viktig for ungdommene at de opplever musikalsk vekst i korpset. I tillegg til at ungdommene selv må bli møtt med tilpassede musikalske utfordringer, er det viktig at de ser at de yngre musikantene stadig utvikler seg.

5. Styrk vennegjenger i korpset

Vennskap er viktig for alle, men særlig viktig for ungdom. Det skal mye til for en ungdom å bli i korpset hvis vennegjengen forøvrig slutter. Det er derfor lurt å i størst mulig grad knytte hele vennegjengen til korpset. Det går an å gi dem et eget samspill i en periode. Et musikantstyre er bra. Disse kan få oppgaver som å komme med innspill i forhold til repertoarvalg, bidra til å organisere sosiale aktiviteter i korpset osv. Spør dem: De har sikkert mange gode innspill på hvilke oppgaver de kan ta tak i!

6. Fokuser på gode forbilder

Du må selv være et godt forbilde for musikantene. Det betyr at du må tenke litt ekstra over hvordan du selv fremstår. I tillegg bør ungdommene fungere som gode forbilder overfor de yngre musikantene i korpset og overfor hverandre. Det er din oppgave som dirigent å finne de sterke sidene hos hver og en av dem, og løfte dette frem for korpset etter behov. Pass på at alle blir sett.

7. Delta på samlinger, konkurranser og regionkorps

Ungdom liker å treffe likesinnede. De må oppleve at det finnes andre som dyrker den samme interessen. La korpset ditt delta i konkurranser hvor dere kan møte andre korps og bryne dere på dem. Gi ungdommene mulighet til å melde seg på sommerkurs og regionkorps.

8. Legg til rette også for annen aktivitet

Mange ungdommer er aktive på flere områder. Vis forståelse for andre aktiviteter som de deltar på. Kanskje må du gå i dialog med lederne for de andre aktivitetene?

9. Vurder uniformsbruk

Sjekk hva ungdommene mener om antrekk fra tid til annen. Kanskje de liker å gå med uniform? Kanskje de ønsker annet antrekk enn uniform på enkelte arrangementer? Medvirkning og medbestemmelse øker trivsel og eierskap til korpset.